

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV ROKYCANY

**ČESKOSLOVENSKÁ OBEC LEGIONÁŘSKÁ -
- MÍSTNÍ JEDNOTA ROKYCANY**

1947 - 1948

Inventář

Číslo listu NAD
727

Evidenční číslo pomůcky
177

Zpracoval: Mgr. Jindřich Fajt

ROKYCANY 2005

OBSAH

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu	4
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	6
IV. . Stručný rozbor obsahu fondu	7
V. Záznam o uspořádání fondu	7

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	9
Příloha č. 2: Seznam použitých zkratk	9

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Spisy	12
-------	----

ÚVOD

I. VÝVOJ PŮVODCE FONDU

Původcem fondu je místní jednota Československé obce legionářské v Rokycanech, která působila v Rokycanech po 5. červenci 1921 (datum, kdy byly schváleny Stanovy ČSOL). Spolková místnost místní jednoty byla po celou dobu její existence v hostinci Na Plevně, kde se konaly schůze a valné hromady spolku. Přestože šlo o místní jednotu, jejími členy byli i legionáři z okolních obcí, např. z Borku a ze Svojkovic.

Řídícím orgánem jednoty mezi valnými hromadami byl výbor, v roce 1921 čtrnáctičlenný. Pět členů výboru bylo pověřováno konkrétními výkonnými funkcemi předsedy, místopředsedy, II. místopředsedy, jednatele a pokladníka. Od roku 1924 je doložena existence osvětového a sociálního výboru (předseda Josef Lehner) a výboru právního (předseda Augustin Kulhánek). Nezávisle na výboru působili tři volení revizoři účtů.

Prvním předsedou jednoty byl zvolen Václav Krátký (1921 - 1923), funkci předsedy dále zastávali František Mudra (1923 - 1924), opět Václav Krátký (1924 - 1925), Václav Nosek (1925 - 1927), Josef Lehner (1927 - 1928), Ferdinand Vacín (1928-1934/, Stanislav Bureš /1934 - 1936/, opět Ferdinand Vacín /1936 - 1937), František Michl (1937 - 1938), Antonín Kovařík (1938 -1939/.

Přesný počet předválečných členů jednoty není znám – vzhledem k tomu, že v roce 1946 měla jednota 116 členů, lze předpokládat, že v období 1921 – 1938 jich mohlo být více. Úvahy o počtu členů jednoty komplikuje existence dalších dvou (konkurenčních) legionářských spolků v Rokycanech – okresní jednoty Družiny československých legionářů v Rokycanech (prokazatelně existující v letech 1920 – 1921, z níž mohli její členové přestoupit do ČSOL, protože i na celostátní úrovni vznikla ČSOL spojením Svazu československých legionářů a Družiny československých legionářů) a odbočky Nezávislé jednoty československých legionářů v Rokycanech (prokazatelně existující v letech 1926 – 1936, která naopak mohla vzniknout odchodem některých legionářů z ČSOL). Když byla ČSOL po okupaci českých zemí v roce 1939 rozpuštěna, někteří její členové se zapojili do protifašistického odboje.

Dochované zápisy ze schůzí místní jednoty z let 1947 – 1948 se ovšem týkají až poválečného období její existence, tzn. od jejího oficiálního obnovení na valné hromadě 23. 9. 1945 do jejího organického sloučení s místní odbočkou Svazu osvobozených politických vězňů v Rokycanech 29. 9. 1949, čímž vznikla místní jednota Svazu bojovníků za svobodu v Rokycanech, předchůdce místní jednoty Svazu protifašistických bojovníků v Rokycanech. Ke sloučení místní jednoty ČSOL a místní odbočky SOPV v Rokycanech a vytvoření nástupnické místní jednoty SBS došlo v důsledku celostátního manifestačního slučovacího sjezdu několika odbojářských organizací, který se konal v Praze ve dnech 8. a 9. 5. 1948 a který se stal ustavujícím sjezdem Svazu bojovníků za svobodu, a to ve dvou krátce po sobě následujících etapách: nejprve na principu federativním, kdy si obě organizace ponechaly své názvy pod zastřešujícím označením SBS, a poté od 29. 9. 1949, kdy se poprvé konala schůze místní jednoty SBS v Rokycanech.

Legionáři dali o sobě vědět ještě před oficiálním obnovení místní jednoty, když 5. 5. 1945 vystoupili z ilegality a přihlásili se do strážní služby MNV Rokycany. Prvním poválečným předsedou jednoty byl Antonín Jodas (23. 9. 1945 – 17. 2. 1948). Opětovně byl předsedou jednoty zvolen 15. 2. 1948, dva dny před svou smrtí. Další schůzí jednoty byla mimořádná jednota svolaná jejím místopředsedou Františkem Čermákem 7. 3. 1948, která pouze vzala na vědomí, že

akčním výborem plzeňské župy ČSOL byl do funkce předsedy akčního výboru místní jednoty ČSOL v Rokycanech jmenován plk. Toupal.

K 2. 3. 1947 měla jednota 115 členů. Místopředsedy jednoty byli tehdy Ferdinand Vacín a František Mudra. Pravděpodobně k novým (poválečným) funkcím ve výboru jednoty patřily funkce kulturního a tiskového referenta a knihovníka. V knihovně spolku bylo v roce 1947 evidováno 252 svazků, v srpnu 1947 byla rozšířena o dalších 100 titulů ze spolku Čechie.

Poválečnou specifikou v existenci ČSOL bylo postupné vymezování vztahu legionářů (jako příslušníků I. odboje k organizacím II. odboje). První spolupráce na místní úrovni je zaznamenána 16. 12. 1946, kdy se v Rokycanech sešel koordinační výbor ČSOL a SOPV za účelem uspořádání společného plesu. Následovala spolupráce se Svazem přátel SSSR s cílem finančně přispět na postavení pomníku nebo pamětní desky Rudé armádě v Rokycanech (tomu sloužila účast legionářů v koordinačním výboru a výtěžek z představení ochotnického spolku J. K. Tyl v Rokycanech 28. 10. 1947 s názvem „Srdce a válka“ na paměť bitvy u Zborova, které se uskutečnilo pod patronací jednoty). Naopak nedůvěru k odbojové spolehlivosti Svazu národní revoluce v Rokycanech vyjádřili legionáři ve své rezoluci schválené na členské schůzi jednoty 22. 7. 1947. Vůli po posílení vlastní činnosti projevíli rokycanští legionáři přijímáním nových členů, zastoupením v Sociálním ústavu legionářském, účastí dvou delegátů (Antonína Jodase a Václava Svobody) na IX. pracovním sjezdu ČSOL a úmyslem ustavit okresní jednotu, do níž by vedle rokycanské jednoty byly pojaty i menší jednoty v okrese Rokycany, činné v Mirošově, v Mýtě, v Radnicích, ve Strašicích a ve Zbirohu, což nebylo realizováno – stejně tak jako konání dalšího sjezdu v roce 1948, který byl odložen na rok následující a byl sjezdem likvidačním.

Při zániku místní jednoty ČSOL v roce 1949 přešlo do místní jednoty SBS 115 legionářů – z toho 77 ruských, 27 italských a 9 francouzských (zatímco z místní odbočky SOPV 176 členů, z čehož je zároveň patrné, že II. odboj získal nad I. odbojem početní převahu). Na účet MJ SBS přešel i hotovostní vklad MJ ČSOL ve výši 389, 35 Kčs.

II. VÝVOJ A DĚJINY FONDU

O tom, kde a jak byly písemnosti místní jednoty Československé obce legionářské Rokycany uloženy a jak s nimi bylo nakládáno v době, kdy tato jednota existovala (1921 – 1939 a 1945 – 1949), není nic známo. Lze se domnívat, že převážná část písemností, která se nedochovala, skončila v osobních archivech bývalých funkcionářů ČSOL, popř. byla likvidována. Dochované zápisy ze schůzí místní jednoty, které tvoří její fond, se zřejmě staly součástí agendy nástupnické organizace, tedy místní jednoty Svazu bojovníků za svobodu v Rokycanech a v roce 1952 i místní jednoty Svazu protifašistických bojovníků v Rokycanech, navazující v činnosti na předešlé odbojářské organizace. Kdy byly předány okresnímu výboru SPB Rokycany, resp. ČSPB Rokycany, v jehož písemnostech byly v roce 1993 nalezeny, také není známo.

O tom, že písemnosti místní jednoty ČSOL Rokycany nebyly po čas, kdy byly uloženy ve spisovně OV ČSPB Rokycany, nijak intenzivně využívány, svědčí následující okolnosti: zápisy byly nalezeny v jednom svazku, pohromadě a uspořádané chronologicky, aniž bylo nutné z nich vyjmout jiný materiál (např. vzniklý z činnosti SBS nebo SPB); v předávacích protokolech písemností OV ČSPB Rokycany určených k trvalému uložení do Státního okresního archivu v Rokycanech nefigurují, tzn. byly při předávání součástí jiných spisů a tudíž ani předávající funkcionáři OV ČSPB Rokycany (zřejmě v roce 1981) si nebyli vědomi, že by se mohly tyto

písemnosti v materiálech OV ČSPB Rokycany nacházet; přestože regionální literatura o protifašistickém odboji je četná, v žádném z titulů není ani odkaz na písemnosti MJ ČSOL v Rokycanech, ani se v nich nejsou zjevně použity údaje, v nich se nacházející.

Zápisy ze schůzí MJ ČSOL Rokycany z let 1947 – 1948 byly spolu s písemnostmi OV ČSPB Rokycany předány do Okresního archivu v Rokycanech někdy v letech 1969 – 1981. Pozdější předání je vzhledem k precizní práci historicko-dokumentační komise OV ČSPB Rokycany, která písemnosti k předání zpracovávala, evidovala a připravovala prakticky vyloučeno. (Pokud by snad písemnosti MJ ČSOL byly do okresního archivu předány v roce 1971, pak by to znamenalo, že by byly předtím okresním výborem ČSPB v Rokycanech poskytnuty nebo předány do Okresního muzea v Rokycanech, odkud 3. 8. 1971 byly podle protokolu zn. OA-170/IV předány do Okresního archivu v Rokycanech Annou Horákovou – spolu s písemnostmi Muzejní společnosti v Rokycanech.)

Ve státním okresním archivu v Rokycanech se nedochoval žádný protokol, který by svědčil o tom, že někdy v minulosti byla učiněna dohlídka na stav, uložení a způsob nakládání s písemnostmi MJ ČSOL Rokycany. Stejně tak není zpracovateli známa žádná zmínka, která by dosvědčovala, jak se v minulosti s těmito písemnostmi zacházelo, kde a v jakém stavu byly uloženy.

III. ARCHIVNÍ CHARAKTERISTIKA FONDU

Zápisy ze schůzí MJ ČSOL Rokycany 1947 – 1948 byly objeveny v písemnostech OV ČSPB Rokycany po jejich převezení z pobočky okresního archivu v Holoubkově do jeho centrály v Rokycanech, a to 17. 9. 1993. Ihned poté byly z těchto písemností vyčleněny. Protože to bylo v době, kdy již Jindřich Fajt pořádal fond ČSPB – OV Rokycany (1992 – 1994), přistoupil tento pracovník SOkA Rokycany také k uspořádání těchto písemností, aniž by při tom provedl jakoukoliv vnitřní skartaci nebo delimitaci. Koncept inventáře zpracoval Mgr. Jindřich Fajt v roce 1994. Téhož roku byl na pokyn ředitele SOkA Rokycany prom. hist. Petrose Cironise učiněn součástí konceptu sdruženého inventáře ČSPB Rokycany (sdružený fond ČSPB tehdy obsahoval fondy OV ČSPB Rokycany, základních organizací ČSPB Rokycany, Radnice, Strašice, Zbiroh, Mirošov a Mýto, MJ ČSOL Rokycany a sbírku s názvem Seznamy zpopelněných v době fašistické okupace 1941 – 1945). Po schválení sdruženého inventáře prom. hist. Petroskem Cironisem a jeho interním zapsání mezi archivní pomůcky však nebyla tato pomůcka předložena k metodickému posouzení do SOA Plzeň. Stalo se tak až v roce 2002. Dne 1. 3. téhož roku metodička SOA Plzeň Radka Šestáková vyjádřila nesouhlas se začleněním inventáře MJ ČSOL Rokycany do této pomůcky, doporučila sdružený fond rozdělit na samostatné fondy a stávající inventáře těchto fondů zaevidovat jako prozatímní inventární seznamy. V roce 2004 bylo rozhodnuto, že budou vytvořeny tři pomůcky – skupinový inventář k fondům základních organizací ČSPB v okrese Rokycany, inventář fondu ČSPB – OV Rokycany a prozatímní inventární seznam MJ ČSOL Rokycany. Koncept posledně jmenovaného byl postoupen k recenznímu řízení 16. 4. 2004 (č. j. SOAP/07-302/04-01). Na doporučení poradního orgánu bylo ředitelem SOA Plzeň 16. 8. 2005 (č. j. SOAP/1344-1346/04-03) stanoveno, že PIS MJ ČSOL Rokycany bude přepracován do podoby inventáře, což bylo Mgr. Jindřichem Fajtem realizováno ve dnech 2. a 3. 11. 2005.

K 3. 11. 2005 byl fond tvořen jednou inventární a současně i jedinou evidenční jednotkou (jediným kartónem) z let 1947 – 1948 o rozsahu 0, 01 bm.

Fond je torzovitý, jeho jazykem je čeština. Kategorizace písemností je provedena podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, z 23. 9. 2004. V souladu s § 20, dílem 2 tohoto zákona, a podle přílohy č. 3, dílu 2., písm. d) byly zápisy ze schůzí zařazeny do I. kategorie. Fyzický stav fondu je dobrý, zápisy jsou i přes své stáří dobře čitelné.

IV. STRUČNÝ ROZBOR OBSAHU FONDU

Přestože je fond torzovitý, zápisy ze schůzí MJ ČSOL Rokycany se dochovaly v ucelené chronologické řadě a obsahují řadu důležitých informací nejen k historii jednoty, ale i k politickým i jiným náladám a názorům ve výboru i členské základně jednoty a k poválečnému dění v Rokycanech. Součástí některých zápisů ze schůzí (vesměs strojopisných originálů) jsou prezenční listiny, ojediněle zprávy určené k projednání.

V. ZÁZNAM O USPOŘÁDÁNÍ FONDU

Fond ČSOL – MJ Rokycany poprvé uspořádal v roce 1993 a prozatímní inventární seznam přepracoval na inventář v roce 2005 Mgr. Jindřich Fajt.

Rokycany 3. 11. 2005

Mgr. Jindřich Fajt

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny:

Fond Archiv města Rokycan 1363 – 1945 (1994),
fond ČSPB – OV Rokycany (1905) 1952 – 1990 (1994),
fond MěstNV Rokycany (1819) 1945 – 1990 (1991),
fond Okresní úřad Rokycany I (1770) 1850 – 1942.

Literatura:

Cironis Petr, Týcová Vladimíra: Čsl. legionáři v Rusku, v Itálii a ve Francii. Rokycany, SOkA
Rokycany 2000. 45 str.;

Československé dějiny v datech. Praha, Svoboda 1986. 716 str.;

Český antifašismus a odboj. Praha, Naše vojsko 1988. 560 str.

Příloha č. 2: Seznam použitých zkratek

bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
Čsl.	Československý
ČSOL	Československá obec legionářská
ČSPB	Český svaz protifašistických bojovníků
inv. č.	inventární číslo
Kčs	koruna československá
MěstNV	městský národní výbor
Mgr.	magister (magistr)
MJ	místní jednota
MNV	místní národní výbor
NAD	národní archivní dědictví
např.	například
OA	okresní archiv
OV	okresní výbor
PIS	prozatímní inventární seznam
písm.	písmeno
plk.	plukovník
prom. hist.	promovaný historik
Sb.	Sbírka zákonů
SBS	Svaz bojovníků za svobodu
SOA	Státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv Plzeň
SOkA	Státní okresní archiv
SOPV	Svaz osvobozených politických vězňů
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik

str. strana, strany (počet stran v knize)
tzn. to znamená
zn. značka

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Inv. čís. obsah

čas.rozsah

evid. jedn.

Spisy

1	Zápisy ze schůzí místní jednoty ČSOL 10. 1. 1947 – 25. 10. 1948	1947 – 1948	N 1
---	---	-------------	-----

Základní informace o fondu

Název fondu:	Československá obec legionářská – místní jednota Rokycany
Značka fondu:	ČSOL-MJ Rokycany
Časový rozsah fondu:	1947 - 1948
Počet evidenčních jednotek	1 (1 karton)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah fondu:	0, 01 bm
Stav ke dni.	3. 11. 2005 (GI 25. 1. 2013 – 0,12 bm)
Fond zpracoval:	Mgr. Jindřich Fajt
Pomůcku sestavil:	Mgr. Jindřich Fajt
Počet stran:	13 (z toho úvod 10)
Počet vyhotovených pomůcek:	5 (v SOKA Rokycany 3)
Pomůcku schválil:	Mgr. Hana Hrachová, čj. SOAP/070-0627/05-01, 4. 11. 2005